

Topic: ওঁগন্যাত্মক বৰীকুন্ঠনাথ

বৰীকুন্ঠনাথ তাঁর উপন্যাসের আদ-বিষয়-স্বত্ত্বাচ্ছে ঘৰ্তাৰণ
যে বিশেষ ক্ষিপ্রকল্পৰ পৰিচয় দিয়েছেন তাৰ প্ৰশংস্য আজ অৰ্জন অৰ্হীত
এই উপন্যাসগুলিৰ উৎকৃষ্টতা তেজী বাস্তৱে গুথিয়ী নথি ধৰণী তাঁৰ অমোহনী
বাণী উপন্যাসেৰ মোড় ধৰাত, নভুন অঙ্গীকাৰনাৰ দ্বাৰা উল্মোচন কৰাৰ
তাঁৰ ভূমিকা বিকল্পালোচনৰ পৰেই অৰ্হীত হৈব। শাখা 16-17 বছৰ বধামে
একটি ক্ষিপ্রাবীৰ জীবনৰ আবক্ষণ নিয়ে 'ভাৰতী' পাই তাঁৰ প্ৰস্তাৱ উপন্যাস
'কৰনা' প্ৰকাশিত হৈ। কিন্তু আৰ্থিক কৰণে অৱাধিবলৰ কৰ্তৃপক্ষ তুলে
ষ্বৰাব দক্ষতা তাঁৰ পাৰগতীকান্দৰ ধৰ্মিষ্ঠ্য। আছিক বিচাৰে 'কৰনা' আৰ্থিক
বন্ধনৰ গৰ্ভে গোপ্য কোথাও আম উৰ্ভৰ পাৰেনি। বিষয়তে তাঁৰ
অন্য উপন্যাসেৰ অনীবিড়ালগুলি ২ল-

1) ইতিহাস্যী উপন্যাস -

১) বৰ্ণৰাত্মকানীৰ হাট (১৪৪৩)

২) বাজাপি' (১৪৪৭)

2) বৃন্দাবনক

১) চোখেৰ বালি (১৭০৩) (বঙ্গৰুৰ ১৩০৮-০৯)

২) মৌকাড়ুৰি (১৯০৬) ১০০

৩) ঘোগাঘোগ (১৯২৯)

3) বৃক্ষে অম্বৱ্যাঙ্গুলক

১) গোবা পীৰ (১৭১০)

২) ধৰে বাইবে (১৭১৫)

৩) চাৰ অষ্ট্যাধি (১৭৩৪)

4) মিষ্টিক বোঝান্টিক -

১) তুৰন্ত (১৭১৫)

২) শোধৰ কৰিতা (১৭২৯)

৩) শামক (১৭৩৪)

৪) দুইবোন (১৭৩৩)

উনবিংশ শতাব্দীৰ দ্বিতীয় দশকে দাঁৰা উপন্যাস বা 'বৰন্যাম'
নিয়ে তাঁদেৱ স্মৰণৰ অৱলম্বন ইতিহাস্যী অৱৰ্ত কৰনা। বিষয়-
৩ অংশালক্ষেৰ ওই প্ৰথম কৰনাকে বৃক্ষিতিক শব্দে ৩ শৃঙ্খলাপূৰ্বকৰনা
হৰা অংশত কৰে উৎকৃষ্ট আহিত্য কৰ্তা নিয়োগ কৰিবিছুনেন। বৰীকুন্ঠনাথ সেই
আদৰ্শে বাহনাদেশ ৩ পিপুলৰ ইতিহাস নিয়ে তাঁৰ ইতিহাস্যী উপন্যাস
দ্বীটি বচনা কৰিবন। প্ৰচলিত আদৰ্শ সাৰিত্যাগ কৰিব প্ৰতাপাদিত্যকে তিনি
ঠাকুৰ, আবিনন্দী, দৃষ্টি, নিশ্চি, অপৰিনামাদৰ্শী কৰে চিত্ৰিত কৰিবছেন।
আষ্ট্রনিক গতেৰাধি প্ৰয়ানিত হয়েছে প্ৰতাপ জোগলেৰ কাছে বন্দী রহ্য-আগ্ৰহ
নীত হৰাব অংশ প্ৰাণোপাবেশনে প্ৰানত্যাগ কৰিবন। তাই তাৰ প্ৰতিভাস্তু
কৰে প্ৰাণী ৩ অশানুভূতি জাগে, 'সাৰিত্যকাৰে কৰিষ্যক অংশাদী' 'ইলিঙ্গ-
বিধানিজতা' কে কৰ্তৃব কৰিব কৰিব কৰিব কৰিব কৰিব কৰিব কৰিব কৰিব
কৰ পূৰ্বু দেখেছিলোন তীনি। ঠিক একই কাহিনী নিয়ে বৰীকুন্ঠনাথ
'প্ৰাণোপাদ' ৩ 'পৰিমান' নাচকৃত্ব বুচনা কৰিবন।

‘ବ୍ୟାଜିକ୍’ ପିଲୁରା ବାଜିବଂଶେ କୋଣୀ । ପିଲୁରା ଯାତା ଗୋଦିନ-ମାନ୍ଦିଙ୍କ
ଯିନି ଦେବୀଭାନ୍ଦିବେ ସଲିଦାରନୟ ଧୋର ବିଦେଶୀ ଛିଲେନ । ତୀଏ ଅହେ ବାଜି-
ପୁରୀର୍ଥ ସମ୍ମାନିତ ଦ୍ୟାବ ଦ୍ୟାବ ଦ୍ୟାବ, ଖାଜା ନନ୍ଦାରାଯା ମୁଖୋଗାସ୍ତାନୀ
ଧର୍ମଯତ୍ର । ଏହି କାହିଁନିବ ଧ୍ୟାର୍ଥ ନାଟ୍ରେକପା ‘ବିଭାଗ’ ଉପନ୍ୟାସ ବା
ନାଟିକ ଲେଖକ କଥା ପର୍ମର୍ତ୍ତ ଦ୍ୟାବ ତାମ୍ଭ ପ୍ରତିର୍ଦ୍ଦ୍ଵାରା କବିତ୍ୟେ ଛିଲେନ ।

‘ବୋଥେ ବାନି’ ଉପନ୍ୟାସେ ବୃଦ୍ଧନାଥେ ଝନନଦୀଷ୍ଠ
ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦୀର୍ଘ ଭାବୁଷେ ଆବୁବାତ୍ମାକେ- ‘ଭ୍ରାତ୍ରେ କଥାକେ’ ଡେନେ ଦେବ କବେଦେ ।
ବିକ୍ରିକାଳନ୍ଦ୍ର ବୋନି, କୁଳନନ୍ଦିନୀର ଛାଥାର୍ଥ ଧନ ବୋଥେ ବାନିଯ ଏହି
ଦିନୋଦିନୀ । ବାଲବିର୍ଦ୍ଦା ବିମୋଦିନୀର ଚିଂତ ପୁରୁଷେ ପ୍ରତିଧ୍ୟ ଦୁର୍ନିଯାସ
ଆକର୍ଷନ ଏହି ଶବ୍ଦଚଲ୍ଲେ ଚିରିଯଶୀଳ’ ଏବଂ ଫିଲ୍ମମଧ୍ୟ ଚାରିପାଇଁନୟ
ଦ୍ୟେନା । ଏହି ଏବ ଚାରିପାଇଁ ଅଛୁଟିନ ରତ୍ନ ଭାବେ ‘ଉପନ୍ୟାସେ ଅଭାବାର୍ଦ୍ଦୀର୍ଘ’
ବିକ୍ରିମ ଓ ବୃଦ୍ଧନାଥ’ ଗାନ୍ଧୀ ଡଃ ଜୟନ୍ତ ବଲ୍ଦ୍ରାପାର୍ଦ୍ଯାଧେବ ଏହି କିମ୍ବାତ ଉକ୍ତ
ଭାବନ ଘାମେ - ‘ଦ୍ୱର୍ଷବ୍ୟ ଥୁତୋ ପ୍ରଚଲିତ ଅଭାବାବ୍ୟବଶ୍ଵାଧ ଅକର୍ଯ୍ୟରନ୍ତର
ଅବଶ୍ଵିତ ନାବୀଜ୍ଞବ ତାଧତା, ତାର କୌଣସାଧ୍ୟ ତୁଳନାଧ ବସିବେ ଦିକ୍
ଏବାକ୍ଷିତ ଏତ କୁଳ ପ୍ରତିବିତ ୨୪’ । ବୋଥେ ବାନିଯ କଥେକ ବଚ୍ଚ ପଦେ
୧୯୦୬ ତାମେ ବୃଦ୍ଧନାଥେ ‘ମୌକାଙ୍କୁବି’ ପ୍ରକଳ୍ପିତ । ହରକା-ନନ୍ଦିନୀଙ୍କ-କଳ୍ପନା
ତବଳ ବୋମାଙ୍କ କାହିଁନି ଉପନ୍ୟାସେ କହିପାରିବିଶ୍ଵା । ଅକ୍ଷିଟ ଆବଶ୍ଵିକୁର୍ଦ୍ଦୟର୍ଦ୍ଦୟର୍ଦ୍ଦୟର
କାହିଁନିବ ଅକ୍ଷଳ ଅଭାବାର୍ଦ୍ଦୟ ତାର୍କିଳତାର ଭିତି, ଏହିବା ବହୁାତ୍ମକ ଅବଶ୍ଵାଅୟ ।
ମୟୁରବୀର୍ଦ୍ଦାଜେ ବୃଦ୍ଧନାଥେ ତାର୍କିଳ ଚାରିପାଇଁ ଉପନ୍ୟାସ ‘ହୋଣାଥ୍ୟାଗ’
(୧୯୨୭) ‘ବିଚିମା’ ପରିକାଧ ‘ତିନ ପୁରୁଷ’ ନାଟ୍ରେ ପ୍ରକାଶିତ । ବୃଦ୍ଧନାଥ ତୀଏ
‘ଘରେ ବାର୍ତ୍ତବେ’ ନିବାରିକୁ ଏଥାନ ବଜାଏ ବାହାତ ପାରେନାନି । ଅନୁଯୁଦନ ଓ କୁଳ
ଦିନୀର ବିଭିନ୍ନତ ଦାଙ୍ଗତ୍ୟ ହୀବିନେବ ଅକ୍ଷାଣ୍ମିତ ତାର ମରିନାମ ଉପନ୍ୟାସେବ
ଶୁଣ୍ୟ ବିଷ୍ଟ ।

ବୃଦ୍ଧନାଥେ ବୁଦ୍ଧି ଅଭାବାବ୍ୟବଶ୍ଵାଧ ଉପନ୍ୟାସକୁଲର ମଧ୍ୟ
'ଗୋବା' (୧୯୧୦) ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦୀର୍ଘ ବିହିନୀ କାତାଦୀର୍ଘ ଗୋବାର ଦିକ୍କେ କବିଶ୍ଵର ସଂଭଦ୍ର
ପ୍ରାନ୍ତୋଳାନୟ ବଡ ମେତା ଛିଲେନ । ଏହି ପ୍ରାନ୍ତୋଳନ ଶ୍ରୀ ବିଦେଶୀ ଶାକକାଦବ
ବିକ୍ରିମ ନିର୍ଦ୍ଦିଲ ଡେତୋରା ନନ୍ଦ । ପ୍ରାନ୍ତୋଳନୟ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ଛିଲ ବାଜାନୀ ଓ ଭାବତିଥ
ଦେବ ତୀରମେ ଅର୍ଦ୍ଧାଶୀନ ଉଲ୍ଲବ୍ଧି । ଶ୍ଵାଦେଶିକ ପ୍ରାନ୍ତୋଳନ ହୀନ ବାର୍ତ୍ତାନିତିକ
ନନ୍ଦାନି, ଉତ୍ତର ତାତିଧିତାବାଦ, ଅଭାବାବ୍ୟାଦି ୧୯୩୦, ଶ୍ଵାଦୀଶ୍ଵରାମାସ ଛନ୍ଦ-
ମେଳେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୋତଳାଲତା, ବିନ୍ଦୁଘାନିବ ଛନ୍ଦବେଶେ ଅନ୍ତିମ ଓ ଆଜ୍ଞାଦା-
ଧିକ୍ତା ଉପରେ ଜୀତିଯ ଶୁଭେଶ୍ଵରିକେ ସ୍ଵର୍ଗକର୍ମକାରୀଙ୍କିଲ । ଏହି ଉତ୍ତରତାତିଥା
ବାଦକେ ବୃଦ୍ଧନାଥେ ଅଭାବାବ୍ୟବଶ୍ଵାଧ କବାତ୍ମ ପାରେନାନି । ଏହି ଉପନ୍ୟାସେ ଅଭାବାବ୍ୟବ
ଶ୍ଵରିକ ଧର୍ମନାର୍ଥ ପରିପ୍ରେକ୍ଷିତ ନବନାବୀର ତୀରମେ ଅଭାବାବ୍ୟବଶ୍ଵାଧ ଉଦୟତର ମାନବବାଦୀର୍ଘ
ଦଶ୍ମିମିକାର୍ଥ ଉପରୁପାଇଁ ରତ୍ନାର୍ଥ । ଏହିକାର୍ତ୍ତ ନବନାବୀର ପାତ୍ରେମିକାର୍ତ୍ତ
ବିଅଳା-ନିଧିଅଳ-ଅନ୍ତିମପେବ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରେମେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵାର୍ଦ୍ଦୟ ଅଭିଭୂତ ଏଥାନ
ଅଭାବାବ୍ୟବଶ୍ଵାଧ । ‘ଘରେ ବାର୍ତ୍ତବେ’ ବେଶ କହୁ ପରେ ଆଶ୍ରାମୀ ତାତିଧିତାବାଦ ଓ
ଅଭାବାବ୍ୟବଶ୍ଵାଧ କବଳେ ନବନାବୀର ଆପନ ଅବାମ କିତାବ ବିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରତ୍ନ ଯାହା
ତାବ ଭାବୀ ଭାବୀ ଏଥାନ ମାତ୍ର ଚାରିପାଇଁ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି
କଥା ଏଥାନ ମାତ୍ର ଚାରିପାଇଁ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି

ବୀକ୍ରନାଥେବ ଶିଖିଷ୍ଟକ ୩ ବୋମାନିଷ୍ଟକ ଉପନ୍ୟାସଗୁଣ୍ୟ ଅର୍ଧ୍ୟ
 'ଚତୁର୍ବର୍ଷ' ଶାଚିଶ-ଦାମିନୀର ଝାନପ୍ରାଣିକ ଦୃଢ଼ ୩ ଡୋନାମୋଡେନକେ କେବଳ-
 ଜାନୋ ବିଜ୍ଞାନେବ ଦ୍ୱାରା ଆଲୋ ବନା କରାଯାଇନା । ଚତନ ଅନେବ ଅଙ୍ଗ୍ରେବାମେଥେ
 ସୁର୍ଯ୍ୟବା ସଂଭାବ, ବୋମାଦେବ ଦେଶେବ ଅଂଡ଼ିଲ-ବଡ଼ିଲ-ଅହିଥୀବା ଥେ
 ବେବେ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଅର୍ଥ ତଥେ ବିଷ୍ଵାସୀ ଶାଚିଶ ଜୀଲାନନ୍ଦ ଶ୍ଵାମୀର କାହୁଡ଼ିଶ୍ଵା
 ନିଷେ ସ୍ଵାମିତାଜାତକ ଅକ୍ଷମତାଜାତ ଅଶୀଭୁତ ଫଳ ନିଷ୍ଠାଇଛି । ଅପର ପକ୍ଷେ
 ଦାଖିନୀ ଶାଚିଶକ କାମ୍ପଟେନା ୩ ପାର୍ଥିବ ଅଭାବ ଅର୍ଧ୍ୟ ଦିଧେ କାମନାକର୍ଯ୍ୟାଛ,
 ବୀକ୍ରନାଥେବ ଶୈଖେବ କବିତାବ ଅଭାବ-ଅଭାବ-ସ୍ଵର୍ଗିତ୍ୱବ ଦୃଢ଼ ନେଇ । ଆଜେ
 କେବଳ ଶିଳଂଘେବ ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟନ ନିରିତ ପାଇନ ବନ । - 'For gods sake, hold
 thy tongue and let me love' ଶୈଖେବ କବିତାବ ଏହି ବୋମାନିଷ୍ଟତାବ
 ଏକତି ପ୍ରଭାବିତ ଥିଲେଛ ତୀର 'ଦୁଇବାନ' ୩ 'ମାଲଙ୍ଗେ' । ନାବୀ ଦୁଇକମେ ପ୍ରକଳ୍ପ
 ଜୀବନେ ପ୍ରଭାବ ବିଷ୍ଟାବ କରେ - ପ୍ରିୟା ୩ ତାରନୀକମେ । ଏହି ଦ୍ୱର୍ବିଦୁଇବାନେବ'
 ଶାର୍ମିନା, ଉର୍ମିମାଲା, ଶକ୍ତାକ୍ଷେବ କାହିନିତ ବିବୃତ । ଏହି ଅଭାବ୍ୟବ ଯୋଦ ଏକଷ
 ଜିଲ୍ଲା ଦିକ୍ ପ୍ରଭାବିତ ଥିଲେଛ 'ମାଲଙ୍ଗ' ଉପନ୍ୟାସେ ନିଯଜା, ଅବଳା, ବୋଦିତ୍ତି
 ଜୀବନେ ।

ବୀକ୍ରନାଥ ଛୁଲତଃ କରି । ଶାର୍ଯ୍ୟବେହି ତୀର ବୋଦାବ ବୁଝି
 ତୀର ଅନେକ ଉପନ୍ୟାସେ ବାହ୍ୟଚିନ୍ତା ପରିହାତା କାର୍ଯ୍ୟ କରନାବ ବଜେ ବଜିନ
 ରୁହେରୁହେଇଛେ । ତାରେ ଆର୍ଥିବନ ପାଠକ ତୀର କବିତାଥମୁକ୍ତ କିନ୍ତୁ ଶିଖିତଅଭାବ
 ତୀର ଉପନ୍ୟାସବ ଜାନପିରିଥା ବେଶି । ଧାରୋକ୍ତ ବୀକ୍ରନାଥେବ ଉପନ୍ୟାସେ
 ଏହିଟି ଅଭାବ୍ୟବ ଶିକ୍ଷାକର୍ମ ଏବଂ ବାହଳା ଉପନ୍ୟାସେ ନହୁନ ଦିକ୍ଷନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
 ତାତ ଅଲେହ ନେଇ ।